

KORENBLOEMBLAUW

- verhalen uit de Tweede Wereldoorlog -

PROJECTIE FOTO ESTHER

Esther onthaalde ons in haar appartement in Mortsel.

Esther: een frêle, lieve dame met dun grijs haar en een blik waar toen een zweem van droefheid in schuilde. Ze vertelde hoe zij op het spoor kwam van haar familienaam en van haar ouders, die naar Auschwitz werden gedeporteerd.

In 1942 woonde Esther in Mechelen, ze was drie jaar.

Ze woonde in een kinderdagverblijf van de zusters Franciscanessen naast de Dossinkazerne. Esther ligt in het eerste bedje naast haar broertje.

Toen werd de kazerne nog niet gebruikt voor jodentransporten.

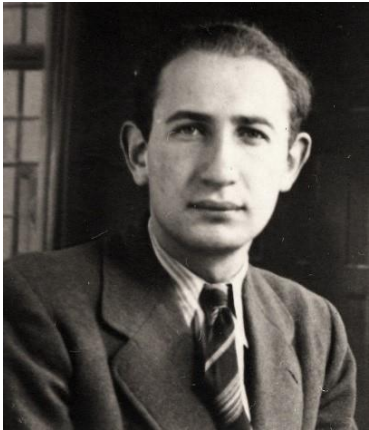

Twee beelden uit 1942 kwamen haar nog voor de geest: één op de binnenplaats met soldaten en een vrachtwagen, en één van een man op een stoel, terwijl ze aan het spelen was.

Ze weet ook nu nog niet of dat haar vader was. Er werd haar verteld dat de Duitsers haar zelf naar de zusters hadden gebracht, die haar tijdens de oorlog verborgen hielden.

Esthers stem klonk broos, haar handen maakten fijne bewegingen terwijl ze vertelde.

De kleuren in haar appartement waren licht en rustgevend. In een hoek stond een gitaarkoffer, op tafel een laptop. op een bijzettafeltje, lagen kartonnen ringmappen. Ze bladerde erin en legde een aantal foto's op tafel, flarden van een verleden, die haar nooit zouden loslaten, en ze mijmerde luidop.

Dit was mijn vader ... dit mijn moeder ... en dit mijn halfzus Eva.'

En telkens liet ze de woorden bezinken.

'In het dagverblijf is een vrouw ons, laat in de oorlog al, komen halen. Ze nam ons mee naar haar huis in Schaarbeek. Ze heette Fernande Henrard.

Henrard had achttien joodse kindjes aangenomen, maar hoe vreemd het ook klinkt: ze was tegen de joden, ze lachte hen uit en was bang van hen. Ze was zeer fanatiek katholiek en probeerde de kinderen weg te houden van hun *roots*.

Bij haar thuis mochten ze niet praten, ze moesten heel de tijd zwijgen of bidden.

Vier kinderen hield ze bij haar, de andere stuurde ze naar kostscholen. Zo heeft Esther in de loop der jaren in dertien pensionaten gezeten. In sommige werd ze met de zweep geslagen, in andere in een hok gestopt als straf, er zaten spinnen in dat hok. In andere pensionaten was men aardiger voor haar.

Henrard had Esther haar zus elders geplaatst, ze wilde niet dat ze elkaar zagen. Een keer zijn ze even samen geweest, in een kostschool in Namen ...

Haar zus is 36 geworden. Toen pleegde ze zelfmoord, het verleden woog te zwaar.

Fernande Henrard heeft Esther nooit iets verteld over haar joodse afkomst. Ze had tijdelijk een andere naam gekregen: Berthe Thomas. Daardoor vond de joodse gemeenschap na de oorlog noch sporen van haar broer, haar zus, noch van haarzelf. Ze liet haar dopen en tegelijkertijd haar communie doen. Haar broer zag ze pas voor het eerst terug in 1961.

Hij was opgevoed in een gezin in Wallonië. Toch wist ze dat moeder joodse was omdat, wanneer kinderen op school kwaad op haar waren, ze haar uitscholden voor ‘vuile jood’.

Esther was een heel gesloten, droevig meisje. Wanneer Henrard boos werd, zei ze dat moeder gek was geworden en tot in 2005 geloofde Esther dat. Ze zei ook soms dat Esther zelf gek zou worden als ze moeilijk bleef doen. Over haar vader sprak ze nooit. Esther draagt nu nog steeds de naam van haar moeder.

Op een dag gingen ze met de meisjes van de kostschool in Brussel wandelen in het Josaphatpark. Ze speelden met de bal. Eén van de kinderen had haar naam geroepen:

‘Naschelski!

Een man had dat gehoord.

De bal rolde naar hem. Hij stopte hem met de voet, en zei:

‘Jij bent een jood!’

Ze liep bang naar de zuster, die antwoordde: **‘Dat zal je leren om jood te zijn!’**

De man was slechts een voorbijganger in haar leven, maar het was tekenend: hij had haar naam gehoord. Na de oorlog heette ze Berthe Naschelski en hij had zijn conclusies getrokken.

Op haar eenentwintigste ging ze toch op zoek naar haar moeder. Ze wist ook dat ze een broer had. Bij de joodse gemeenschap kon ze inlichtingen inwinnen, maar men wilde dat ze lid

werd. Ze zei dat ze gedoopt was, al gaf ze toe dat ze door haar opvoeding ook bang was van joden. Op den duur zegden ze dat haar moeder naar Buchenwald was gedeporteerd.

Tot in 2005 leefde Esther in die overtuiging. Toen nam Johannes Blum contact met haar op. Hij verzamelde gegevens over joodse kinderen die waren ondergedoken bij gezinnen.

‘Ik had altijd over vroeger gezwegen, zei Esther, gedurende 65 jaar, maar dankzij hem is alles naar boven gekomen.’

Na twee gesprekken met hem besliste Esther om naar Vreemdelingenzaken in Brussel te gaan, en zelf verder te zoeken. Daar bevestigde men dat men sporen had van haar vader.

FOTO MOEDER

Moeder was geboren in 1915, ze was gescheiden en woonde in Berlijn. Esthers zus kwam daar op de wereld, zij in Antwerpen.

Vader was een koopman uit Leipzig. Hij werd tijdens het interbellum gevangengenomen en kwam dankzij een advocaat vrij. Hij ontvluchtte de stad voor de Gestapo en belandde zo in België.

In 1938 meldde de overheid dat ze omwille van het politieke klimaat het land beter konden verlaten. Haar moeder had een verzoekschrift ingediend om alsnog te mogen blijven: ze had een kind van achttien maanden (Esthers halfzus) en was zwanger van haar. Tegen alle adviezen in, bleef ze. Het werd haar fataal.

Toen haar ouders opgepakt waren, brachten ze hen eerst naar Breendonk.

De FRANCISCANESSEN :

Zeer bijzonder in België is dat de Duitsers haar halfzus en haar naar de Franciscanessen brachten.

Vanaf het ogenblik dat ze in de Dossinkazerne aankwamen, namen de zusters hen op en hielen hen daarna verborgen. Haar ouders werden met het eerste transport naar Auschwitz getransporteerd, niet naar Buchenwald. Vader heeft er nog drie maanden geleefd.

COVER BOEK

Het relaas van haar zoektocht werd gepubliceerd in het boek Achter de stilte.

Esther heeft het kunnen schrijven, samen met professor Hans Grietens.

FOTO'S VOORDRACHT

Haar verhaal vertellen is voor haar een missie.

Ze sensibiliseert nog steeds jongeren met voordrachten over het zinloze van oorlog en over de gruwelijke handwijze van mensen in naam van een regime. Ze doet dat met hart en ziel.

In haar appartement nam ze eerst een pauze, en toonde dan de foto van de binnenplaats in de Dossinkazerne toen. De tijd stond voor haar even stil.

DOSSIN

Twee vrachtwagens staan achter elkaar. Soldaten overleggen achter een openstaand portier. Pakken en zakken liggen op de binnenplaats.

En mensen staan te praten of zitten op koffers. Ergens, achter een muur in een belendend huis, moet Esther toen ondergedoken hebben gezeten. Misschien speelde ze. Misschien hilde ze, met haar kleine hoofdje vol vragen.

Een deel ervan zijn voor haar opgelost: een wonde, waar een klein litteken op groeit, maar het gemis en het gevoel van onrecht zullen haar nooit loslaten.

Ze nam ons peilend op, en las onze gedachten. Woorden waren overbodig.

Een verhaal.....

Bij de TV-serie KORENBLOEMBLAU | EclipsTV 06.2019

Met medewerking van DOE Music Belgium